

Convention on Biological Diversity

Distr.:
SPLOŠNO

CBD/COP/DEC/15/4
19. december 2022

IZVIRNIK: ANGLEŠČINA

KONFERENCA POGODBENIC KONVENCIJE O
BIOLOŠKI RAZNOVRSTNOSTI
Petnajsto srečanje – II. del
Montreal, Kanada, 7.–19. december 2022
Točka dnevnega reda 9A

SKLEP, KI SO GA SPREJELE POGODBENICE KONVENCIJE O BIOLOŠKI RAZNOVRSTNOSTI

15/4. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal

Konferenca pogodbenic,

ob sklicevanju na sklep št. [14/34](#), v katerem je sprejela pripravljalni postopek za pripravo Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal in sklenila ustanoviti odprto medsejno delovno skupino, ki bo podpirala njegovo pripravo,

ob upoštevanju rezultatov prvega, drugega, tretjega, četrtega in petega srečanja odprte delovne skupine za Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost po letu 2020, regionalnih in tematskih posvetovanj in delavnic, izvedenih na podlagi sklepa št. 14/34, ter medsejnega dela v zvezi z informacijami o digitalnem zaporedju iz genskih virov,¹

ob upoštevanju rezultatov enajstega srečanja odprte *ad hoc* delovne skupine za člen 8(j) in povezane določbe, triindvajsetega in štiriindvajsetega srečanja pomožnega organa za znanstveno, tehnično in tehnološko svetovanje ter tretjega srečanja pomožnega organa za izvajanje,

ob zahvali tem državam in organizacijam, ker so bile gostiteljice omenjenih posvetovanj, pa tudi za njihove finančne prispevke: Avstraliji, Avstriji, Belgiji, Braziliji, Kanadi, Češki, Keniji, Evropski uniji, Finski, Franciji, Nemčiji, Irski, Italiji, Japonski, Malti, Monaku, Nizozemski, Novi Zelandiji, Norveški, Poljski, Republiki Koreji, Srbiji, Slovaški, Južni Afriki, Švedski, Švici, Združenemu kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske in Urugvaju ter Afriški uniji, FAO, UNEP, UNDP in Turizmu Montreal,

ob zahvali sopedsedujočima odprti delovni skupini za Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost po letu 2020, Basilu van Havru (Kanada) in Francisu Ogwalu (Uganda) za podporo pri pripravi Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal,

ob odobravanju prispevkov pogodbenic, drugih vlad, domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, organizacij in programov Združenih narodov, drugih večstranskih okoljskih sporazumov, poddržavnih vlad, mest in drugih lokalnih oblasti, medvladnih organizacij, nevladnih organizacij, skupin žensk, skupin mladih, poslovne in finančne skupnosti, znanstvene skupnosti, akademskih krogov, verskih organizacij, predstavnikov sektorjev, povezanih z biotsko raznovrstnostjo ali odvisnih od nje, državljanov na splošno

¹ poročila so dostopna na: <https://www.cbd.int/conferences/post2020>

ter drugih deležnikov in opazovalcev, ki so izrazili stališča o razvoju Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal,

ob zaskrbljenosti zaradi nenehnega zmanjševanja biotske raznovrstnosti in grožnje, ki jo to pomeni za naravo in blaginjo ljudi,

zato poudarjajoč potrebo po uravnoteženem in okrepljenem izvajanju vseh določb konvencije, vključno z njenimi tremi cilji,

1. *sprejema* Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, kakor je naveden v prilogi k temu sklepu;

2. *ugotavlja*, da bo izvajanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal podprto s temi sklepi, ki jih je konferenca pogodbenic sprejela na svojem petnajstem srečanju, in *potrjuje*, da so ti sklepi enakovredni Svetovnemu okviru za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

(a) sklep št. 15/5 o okviru za spremljanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

(b) sklep št. 15/6 o načrtovanju, spremljanju, poročanju in pregledu;

(c) sklep št. 15/7 o sproščanju sredstev;

(d) sklep št. 15/8 o dolgoročnem strateškem okviru za krepitev zmogljivosti in razvoj v podporo državno določenim prednostnim nalogam za izvajanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

(e) sklep št. 15/9 o informacijah o digitalnem zaporedju iz genskih virov;

(f) sklep št. 15/13 o sodelovanju;

3. *ugotavlja tudi*, da bo izvajanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal podprto z ustreznimi sklepi, sprejetimi na konferenci pogodbenic kot srečanju pogodbenic protokolov, zlasti z načrtom za izvajanje Kartagenskega protokola o biološki varnosti in z akcijskim načrtom za krepitev zmogljivosti Kartagenskega protokola o biološki varnosti;

4. *poziva* pogodbenice in druge vlade, naj ob podpori medvladnih in drugih organizacij, če je to potrebno, izvajajo Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, zlasti pa naj omogočijo sodelovanje na vseh ravneh oblasti, da bi v ta namen spodbudili polno in učinkovito sodelovanje žensk, mladih, domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, organizacij civilne družbe, zasebnega in finančnega sektorja ter deležnikov iz vseh drugih sektorjev;

5. *vabi* pogodbenice in druge vlade k sodelovanju na čezmejni, regionalni in mednarodni ravni pri izvajanju Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

6. *ponovno izraža* pričakovanje, da bodo pogodbenice in druge vlade zagotovile spoštovanje in uresničevanje pravic domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti pri izvajanju Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

7. *vabi* Generalno skupščino Združenih narodov, naj prizna Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal in upošteva napredek pri njegovem izvajanju, ko spremlja napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja;

8. *določa*, da je treba Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal uporabiti kot strateški načrt za izvajanje konvencije in njenih protokolov ter delovanje njenih organov in sekretariata v obdobju 2022–2030 in da je treba v zvezi s tem okvir uporabiti za boljše usklajevanje in usmerjanje dela različnih organov konvencije in njenih protokolov, njenega sekretariata in proračuna v skladu z nameni in cilji okvira;

9. *poziva* izvršnega sekretarja, naj izvede strateški pregled in analizo delovnih programov konvencije v okviru Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal za lažje izvajanje

konvencije ter na podlagi te analize pripravi osnutke posodobitev teh delovnih programov za obravnavo pri pomožnem organu za znanstveno, tehnično in tehnološko svetovanje ter pri pomožnem organu za izvajanje, če je to primerno, na sestankih v obdobju med petnajstim in šestnajstim srečanjem konference pogodbenic, ter o tem poroča konferenci pogodbenic na njenem šestnajstem srečanju.

*Priloga***Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal****Poglavje A. Uvodne obrazložitve**

1. Biotska raznovrstnost je temeljnega pomena za dobro počutje ljudi, zdrav planet in gospodarsko blaginjo vseh ljudi, vključno z dobrim življenjem v ravnovesju in sožitju z materjo Zemljo. Od nje smo odvisni zaradi hrane, zdravil, energije, čistega zraka in vode, varnosti pred naravnimi nesrečami ter rekreacije in kulturnega navdiha, podpira pa tudi vse sisteme življenja na Zemlji.

2. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal je odziv na svetovno poročilo o oceni biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev, ki ga je izdala medvladna znanstvenopolitična platforma o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (IPBES), na peto izdajo *Svetovnega pregleda biotske raznovrstnosti* in številne druge znanstvene dokumente, ki zagotavljajo številne dokaze, da se biotska raznovrstnost v svetu kljub nenehnim prizadevanjem slabša hitreje, kakor kdajkoli v zgodovini človeštva. Kot je zapisano v poročilu IPBES o svetovni oceni stanja:²

V povprečju je ogroženih približno 25 odstotkov vrst v ocenjenih živalskih in rastlinskih skupinah, kar pomeni, da približno milijonu vrst že grozi izumrtje, v nekaj desetletjih, če ne bodo sprejeti ukrepi za zmanjšanje intenzivnosti dejavnikov, ki povzročajo izgubo biotske raznovrstnosti. Brez takega ukrepanja se bo svetovna stopnja izumiranja vrst, ki je že zdaj vsaj deset- do stokrat večja od povprečja v zadnjih desetih milijonih let, še povečala.

Biosfera, od katere je odvisno celotno človeštvo, se na vseh prostorskih ravneh spreminja, kakor se ni še nikoli. Biotska raznovrstnost – raznovrstnost v okviru vrst, med vrstami in v ekosistemih – se zmanjšuje hitreje, kakor se je kdajkoli v zgodovini človeštva.

Naravo je mogoče ohranjati, obnavljati in trajnostno uporabljati ob hkratnem doseganju drugih svetovnih družbenih ciljev z nujnimi in usklajenimi prizadevanji, ki spodbujajo korenite spremembe.

Neposredni dejavniki sprememb v naravi z največjim svetovnim učinkom so (začenši s tistimi z največjim vplivom) spremembe v rabi tal in morja, neposredno izkoriščanje organizmov, podnebne spremembe, onesnaževanje in invazivne tujerodne vrste. Teh pet neposrednih dejavnikov je posledica številnih osnovnih vzrokov, posrednih dejavnikov sprememb, ki jih podpirajo družbene vrednote in vedenje (...) Stopnja spreminjanja neposrednih in posrednih dejavnikov se med regijami in državami razlikuje.

3. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, ki temelji na Strateškem načrtu za biotsko raznovrstnost 2011–2020, njegovih dosežkih, vrzelih in pridobljenih izkušnjah ter izkušnjah in dosežkih drugih ustreznih večstranskih okoljskih sporazumov, določa ambiciozni načrt za izvajanje široko zasnovanih ukrepov, s katerimi naj bi v skladu z Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in njenimi cilji trajnostnega razvoja spremenili odnos naših družb do biotske raznovrstnosti ter zagotovili, da bo do leta 2050 izpolnjena skupna vizija o življenju v sožitju z naravo.

Poglavje B. Namen

4. Namen Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal je spodbuditi, omogočiti in krepiti nujne preobrazbene ukrepe vlad ter poddržavnih in lokalnih organov ob sodelovanju celotne družbe, da bi zaustavili in obrnili izgubo biotske raznovrstnosti, dosegli rezultate, določene v njegovi viziji, poslanstvu, ciljih in nalogah, ter tako prispevali k uresničevanju treh ciljev Konvencije o biološki raznovrstnosti in njenih protokolov. Njegov namen je polno in uravnoteženo izvajanje vseh treh ciljev konvencije.

---

² IPBES (2019): Naslednji odstavki so povzeti iz ključnih sporočil A6, A, D oziroma B povzetka za oblikovalce politik.

5. Okvir temelji na ukrepih in rezultatih, njegov namen pa je na vseh ravneh usmerjati in spodbujati preoblikovanje, razvoj, posodabljanje in izvajanje politik, ciljev, nalog ter nacionalnih strategij in akcijskih načrtov za biotsko raznovrstnost ter olajšati spremljanje in pregled napredka na vseh ravneh na preglednejši in odgovornejši način.

6. Okvir spodbuja skladnost, dopolnjevanje in sodelovanje med Konvencijo o biološki raznovrstnosti in njenimi protokoli, drugimi konvencijami, povezanimi z biotsko raznovrstnostjo, ter drugimi ustreznimi večstranskimi sporazumi in mednarodnimi institucijami ob upoštevanju njihovih pristojnosti ter ustvarja priložnosti za sodelovanje in partnerstva med različnimi akterji za boljše izvajanje okvira.

Poglavje C. Razmisleki za izvajanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal

7. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, vključno z njegovimi vizijo, poslanstvom, cilji in nalogami, je treba razumeti, se po njem ravnati, ga izvajati, o njem poročati in ga vrednotiti v skladu s temi načeli:

Prispevek in pravice domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti

8. Okvir priznava pomembno vlogo in prispevek domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti kot varuhov biotske raznovrstnosti in partnerjev pri njenem ohranjanju, obnavljanju in trajnostni rabi. Z izvajanjem okvira je treba zagotoviti, da se pravice, znanje, vključno s tradicionalnim znanjem, povezanim z biotsko raznovrstnostjo, inovacijami, svetovnimi nazori, vrednotami in praksami domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti spoštujejo, dokumentirajo in ohranjajo z njihovim svobodnim, predhodnim in zavestnim soglasjem³, tudi z njihovo polno in učinkovito udeležbo pri odločanju v skladu z ustrezno državno zakonodajo, mednarodnimi instrumenti, vključno z deklaracijo Združenih narodov o pravicah domorodnih ljudstev, in zakonodajo o človekovih pravicah. V zvezi s tem se nobena določba tega okvira ne sme razlagati tako, da zmanjšuje ali izničuje pravice, ki jih domorodna ljudstva imajo ali jih lahko pridobijo v prihodnje.

Različni sistemi vrednot

9. Narava vključuje različne koncepte za različne ljudi, vključno z biotsko raznovrstnostjo, ekosistemi, materjo Zemljo in življenjskimi sistemi. Med prispevke narave človeštvu spadajo tudi različni koncepti, kot so ekosistemske dobrine in storitve ter darovi narave. Tako narava kakor tudi njeni prispevki človeštvu so bistveni za človekov obstoj in kakovost življenja, vključno s človekovo blaginjo, življenjem v sožitju z naravo, dobrim življenjem v ravnovesju in sožitju z materjo Zemljo. Okvir te različne vrednostne sisteme in koncepte, vključno s pravicami narave in pravicami matere Zemlje v državah, ki jih priznavajo, priznava in upošteva kot sestavni del uspešnega izvajanja.

Vsevladni in vsedružbeni pristop

10. To je okvir za vse – za vse ravni upravljanja in celotno družbo. Za njegov uspeh sta potrebna politična volja in priznanje na najvišji vladni ravni, temelji pa na ukrepanju in sodelovanju vseh ravni upravljanja in vseh družbenih akterjev.

Okoliščine v posameznih državah, prednostne naloge in zmožnosti

11. Nameni in cilji okvira so svetovni. Vsaka pogodbenica naj bi prispevala k doseganju namenov in ciljev svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost v skladu z okoliščinami v svoji državi, prednostnimi nalogami in zmožnostmi.

Skupno prizadevanje za cilje

12. Pogodbenice bodo spodbujale izvajanje okvira z vključitvijo široke javne podpore na vseh ravneh.

³V tem okviru se svobodno, predhodno in zavestno soglasje nanaša na tristransko terminologijo »predhodno in zavestno soglasje« ali »svobodno, predhodno in zavestno soglasje« ali »odobritev in sodelovanje«.

Pravica do razvoja

13. Ob upoštevanju Deklaracije Združenih narodov o pravici do razvoja iz leta 1986 okvir omogoča odgovoren in trajnostni družbenogospodarski razvoj, ki hkrati prispeva k ohranjanju in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti.

Pristop, ki temelji na človekovih pravicah

14. Pri izvajanju okvira je treba upoštevati pristop, ki temelji na človekovih pravicah, ter spoštovati, varovati, spodbujati in uresničevati človekove pravice. Okvir priznava človekovo pravico do čistega, zdravega in trajnostnega okolja.⁴

Spol

15. Uspešno izvajanje okvira bo odvisno od zagotavljanja enakosti spolov in opolnomočenja žensk in deklet ter zmanjševanja neenakosti.

Izpolnjevanje treh ciljev konvencije in njenih protokolov ter njihovo uravnoteženo izvajanje

16. Splošni in posebni cilji okvira so povezani in naj bi uravnoteženo prispevali k doseganju treh ciljev konvencije o biološki raznovrstnosti. Okvir je treba izvajati v skladu s temi cilji, določbami Konvencije o biološki raznovrstnosti ter Kartagenskega protokola o biološki varnosti in Nagojskega protokola o dostopu do genskih virov ter pošteno in pravični delitvi koristi, kot je ustrezno.

Skladnost z mednarodnimi sporazumi ali instrumenti

17. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost je treba izvajati v skladu z ustreznimi mednarodnimi obveznostmi. Ničesar v tem okviru se ne sme razlagati kot dogovor o spremembi pravic in obveznosti pogodbenice na podlagi konvencije ali katerega koli drugega mednarodnega sporazuma.

Načela Deklaracije iz Ria

18. Okvir priznava, da je ustavitev izgube biotske raznovrstnosti v korist vseh živih bitij skupna skrb človeštva. Pri njegovem izvajanju je treba upoštevati načela Deklaracije iz Ria o okolju in razvoju.⁵

Znanost in inovacije

19. Izvajanje okvira mora temeljiti na znanstvenih dokazih ter tradicionalnem znanju in praksah ter priznavati vlogo znanosti, tehnologije in inovacij.

Ekosistemski pristop

20. Ta okvir je treba izvajati na podlagi ekosistemskega pristopa konvencije.⁶

Medgeneracijska enakost

21. Pri izvajanju okvira je treba upoštevati načelo medgeneracijske enakosti, katere cilj je zadovoljiti potrebe sedanjih generacij, ne da bi pri tem ogrozili sposobnost prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe, in zagotoviti smiselno sodelovanje mlajših generacij v postopkih odločanja na vseh ravneh.

Formalno in neformalno izobraževanje

22. Za izvajanje okvira je na vseh ravneh potrebno korenito, inovativno in transdisciplinarno formalno in neformalno izobraževanje, vključno s študijami, v katerih se povezujejo znanost in politika ter procesi vseživljenjskega učenja, ki priznavajo različne poglede na svet, vrednote in sisteme znanja domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti.

Dostop do finančnih sredstev

---

⁴Resolucija Generalne skupščine ZN št. 76/300 z dne 28. julija 2022.

⁵Deklaracija iz Ria o okolju in razvoju (A/CONF.151/26/Rev.1 (vol.1)), publikacija Združenih narodov, prod. št. E.93.1.8.

⁶ Sklep V/6.

23. Za popolno izvajanje okvira so potrebna ustrezna, predvidljiva in lahko dostopna finančna sredstva.

Sodelovanje in skupni učinki

24. Okrepljeno sodelovanje, povezovanje in skupni učinki med Konvencijo o biološki raznovrstnosti in njenimi protokoli, drugimi konvencijami, povezanimi z biotsko raznovrstnostjo, drugimi ustreznimi večstranskimi sporazumi ter mednarodnimi organizacijami in procesi v skladu z njihovimi pooblastili, tudi na svetovni, regionalni, podregionalni in državni ravni, bi pripomogli k učinkovitejšemu in uspešnejšemu izvajanju Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost ter ga spodbujali.

Biotska raznovrstnost in zdravje

25. Okvir priznava medsebojno povezanost med biotsko raznovrstnostjo in zdravjem ter tremi cilji konvencije. Okvir je treba izvajati ob upoštevanju pristopa »eno zdravje« in drugih celostnih pristopov, ki temeljijo na znanosti, mobilizirajo več sektorjev, disciplin in skupnosti za sodelovanje ter si prizadevajo za trajnostno uravnoteženje in optimizacijo zdravja ljudi, živali, rastlin in ekosistemov ter priznavajo potrebo po pravičnem dostopu do orodij in tehnologij, vključno z zdravili, cepivi in drugimi zdravstvenimi proizvodi, povezanimi z biotsko raznovrstnostjo, in hkrati poudarjajo nujno potrebo po zmanjšanju pritiskov na biotsko raznovrstnost in degradacije okolja za zmanjšanje tveganj za zdravje ter po potrebi razvijajo praktične ureditve za dostop do koristi in njihovo delitev.

Poglavje D. Povezava z Agendo za trajnostni razvoj 2030

26. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal prispeva k uresničevanju Agende za trajnostni razvoj do leta 2030. Hkrati je napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja in uresničevanju trajnostnega razvoja v vseh treh razsežnostih (okoljski, družbeni in gospodarski) nujen za ustvarjanje pogojev, potrebnih za izpolnitev ciljev in nalog okvira. Biotska raznovrstnost, njeno ohranjanje, trajnostna raba njenih sestavin ter poštena in pravična delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov, bodo v središču agende trajnostnega razvoja, pri čemer se bodo priznavale pomembne povezave med biotsko in kulturno raznovrstnostjo.

Poglavje E. Teorija sprememb

27. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal temelji na teoriji sprememb, ki priznava, da so potrebni nujni politični ukrepi na svetovni, regionalni in državni ravni za doseganje trajnostnega razvoja, da bi zmanjšali oziroma odpravili dejavnike neželenih sprememb, ki so zaostri izgubo biotske raznovrstnosti, in tako omogočili obnovo vseh ekosistemov ter dosegli vizijo konvencije o življenju v sožitju z naravo do leta 2050.

Poglavje F. Vizija 2050 in poslanstvo 2030

28. Vizija Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal je svet, kjer živimo v sožitju z naravo, kjer: »bo do leta 2050 biotska raznovrstnost cenjena, ohranjena, obnovljena in smotrno uporabljena, s čimer se bodo vzdrževale ekosistemske storitve, ohranjal zdrav planet in zagotavljale koristi, pomembne za vse ljudi.«

29. Poslanstvo okvira za obdobje do leta 2030 za uresničitev vizije do leta 2050 je:

Sprejeti nujne ukrepe, da ustavimo in obrnemo izgubo biotske raznovrstnosti, da se narava obnovi v korist ljudi in planeta z ohranjanjem in trajnostno uporabo biotske raznovrstnosti ter zagotavljanjem pošteno in pravične delitve koristi uporabe genskih virov, pri čemer je treba zagotoviti potrebna sredstva za izvajanje.

Poglavje G. Svetovni splošni cilji za leto 2050

30. Svetovni okvir za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal ima štiri dolgoročne splošne cilje za leto 2050, povezane z vizijo glede biotske raznovrstnosti do leta 2050.

SPLOŠNI CILJ A

Celovitost, povezanost in odpornost vseh ekosistemov se ohranjajo, krepijo ali obnovljajo, pri čemer se površina naravnih ekosistemov do leta 2050 znatno poveča;

izumiranje znanih ogroženih vrst, ki ga povzroča človek, se ustavi, do leta 2050 pa se stopnja izumiranja in tveganje za vse vrste zmanjšata za desetkrat, številčnost domorodnih prostoživečih vrst pa se poveča na zdravo in odporno raven;

ohranja se genska pestrost v okviru populacij prostoživečih in udomačenih vrst, s čimer se varujejo njihove prilagoditvene zmožnosti.

SPLOŠNI CILJ B

Biotska raznovrstnost se trajnostno uporablja in upravlja, prispevki narave človeštvu, vključno z ekosistemskimi funkcijami in storitvami, se cenijo, ohranjajo in izboljšujejo, pri čemer se tisti, ki se zdaj zmanjšujejo, obnovljajo, kar podpira doseganje trajnostnega razvoja v korist sedanjih in prihodnjih generacij do leta 2050.

SPLOŠNI CILJ C

Denarne in nedenarne koristi uporabe genskih virov in informacij o digitalnem zaporedju iz genskih virov ter tradicionalnega znanja, povezanega z genskimi viri, se delijo pošteno in pravično, po potrebi tudi z domorodnimi ljudstvi in lokalnimi skupnostmi, ter se do leta 2050 znatno povečajo, pri čemer se zagotovi ustrezna zaščita tradicionalnega znanja, povezanega z genskimi viri, kar prispeva k ohranjanju in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti v skladu z mednarodno sprejetimi instrumenti dostopa in delitve koristi.

SPLOŠNI CILJ D

Zagotovljena so ustrezna sredstva za izvajanje, vključno s finančnimi viri, krepitvijo zmogljivosti, tehničnim in znanstvenim sodelovanjem ter dostopom do tehnologije in njenim prenosom za popolno izvajanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, do katerih lahko pravično dostopajo vse pogodbenice, zlasti države v razvoju, zlasti najmanj razvite države in majhne otoške države v razvoju, pa tudi države v gospodarski tranziciji, za postopno zapolnjevanje finančne vrzeli na področju biotske raznovrstnosti, ki znaša 700 milijard dolarjev na leto, in za usklajevanje finančnih tokov s Svetovnim okvirom za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal in z vizijo za biotsko raznovrstnost do leta 2050.

Poglavje H. Svetovni posebni cilji za leto 2030

31. Okvir vsebuje 23 svetovnih posebnih ciljev, usmerjenih v ukrepanje, za nujne ukrepe v desetletju do leta 2030. Ukrepe, določene v vsakem cilju, je treba začeti izvajati takoj in jih izvesti do leta 2030. Rezultati bodo skupaj omogočili doseganje k rezultatom usmerjenih ciljev za leto 2050. Ukrepe za doseg te posebnih ciljev je treba izvajati dosledno in v skladu s Konvencijo o biološki raznovrstnosti in z njenimi protokoli ter drugimi ustreznimi mednarodnimi obveznostmi ob upoštevanju okoliščin v posameznih državah, prednostnih nalog in družbenoekonomskih razmer.

1. Zmanjševanje ogroženosti biotske raznovrstnosti

POSEBNI CILJ 1

Zagotoviti, da se na vseh območjih izvajajo vključujoči, celostni in v biotsko raznovrstnost usmerjeni postopki prostorskega načrtovanja oziroma učinkovitega upravljanja, ki se ukvarjajo s spremembo rabe zemljišč in morja, da se do leta 2030 skoraj izniči izguba območij, pomembnih za biotsko raznovrstnost, vključno z ekosistemi visoke ekološke celovitosti, ob spoštovanju pravic domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti.

POSEBNI CILJ 2

Zagotoviti, da se do leta 2030 učinkovito obnovi vsaj 30 odstotkov degradiranih kopenskih, celinskih vodnih, obalnih in morskih ekosistemov, da se povečajo biotska raznovrstnost ter ekosistemske funkcije in storitve, ekološka celovitost in povezljivost.

POSEBNI CILJ 3

Zagotoviti in omogočiti, da se do leta 2030 vsaj 30 odstotkov zemeljskih in celinskih vodnih ter obalnih in morskih območij, zlasti območij posebnega pomena za biotsko raznovrstnost ter ekosistemske funkcije in storitve, učinkovito ohrani in upravlja z ekološko reprezentativnimi, dobro povezanimi in pravično upravljanimi sistemi zavarovanih območij in drugimi učinkovitimi območnimi ohranitvenimi ukrepi, po potrebi s priznavanjem domorodnih in tradicionalnih ozemelj, ter da so vključeni v širše kopenske in morske krajine ter oceane, ob zagotavljanju, da je vsaka trajnostna raba, kjer je to na takih območjih primerno, v celoti skladna z rezultati ohranjanja, s priznavanjem in spoštovanjem pravic domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, tudi pravice do njihovih tradicionalnih ozemelj.

POSEBNI CILJ 4

Zagotoviti nujne upravljavske ukrepe za ustavitev izumrtja znanih ogroženih vrst, ki ga povzroča človek, ter za obnovo in ohranitev vrst, zlasti ogroženih vrst, da se bistveno zmanjša tveganje izumrtja, pa tudi za ohranjanje in obnovo genske pestrosti v okviru populacij domorodnih, prostoživečih in udomačenih vrst ter med njimi, da se ohranijo njihove prilagoditvene zmožnosti, tudi z ohranitvijo *in situ* in *ex situ* ter trajnostnimi praksami upravljanja, ter učinkovito upravljanje interakcij med ljudmi in prostoživečimi živalmi za čim večje zmanjšanje konfliktov med ljudmi in prostoživečimi živalmi zaradi sobivanja.

POSEBNI CILJ 5

Zagotavljanje trajnostne, varne in zakonite rabe, nabiranja in trgovanja s prostoživečimi vrstami, preprečevanje čezmernega izkoriščanja, zmanjševanje vplivov na neciljne vrste in ekosisteme ter zmanjševanje tveganja širjenja patogenov z uporabo ekosistemskega pristopa ob spoštovanju in zaščiti običajne trajnostne rabe s strani domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti.

POSEBNI CILJ 6

Odpraviti, čim bolj zmanjšati ali ublažiti vplive invazivnih tujerodnih vrst na biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve z opredelitvijo in upravljanjem poti vnosa invazivnih tujerodnih vrst, preprečevanjem vnosa in ustalitve prednostnih invazivnih tujerodnih vrst, zmanjšanjem stopnje vnosa in ustalitve drugih znanih ali morebitnih invazivnih tujerodnih vrst za vsaj 50 odstotkov do leta 2030 ter z izkoreninjanjem ali obvladovanjem invazivnih tujerodnih vrst zlasti na prednostnih območjih, kot so otoki.

POSEBNI CILJ 7

Do leta 2030 zmanjšati tveganja za onesnaženje in negativne vplive onesnaženja iz vseh virov na ravni, ki ne škodujejo biotski raznovrstnosti ter ekosistemskim funkcijam in storitvam, ob upoštevanju vzajemnih učinkov, vključno z: zmanjšanjem presežka hranil, izgubljenih v okolju, za vsaj polovico, tudi z učinkovitejšim kroženjem in uporabo hranil; zmanjšanjem splošnega tveganja zaradi pesticidov in zelo nevarnih kemikalij za vsaj polovico, tudi z integriranim varstvom pred škodljivci, ki temelji na znanosti, ob upoštevanju prehranske varnosti in načinov preživljanja; pa tudi s preprečevanjem, zmanjšanjem in prizadevanji za odpravo onesnaženja s plastiko.

POSEBNI CILJ 8

Zmanjšati vpliv podnebnih sprememb in zakisanja oceanov na biotsko raznovrstnost ter povečati njeno odpornost z ukrepi za blažitev, prilagajanje in zmanjševanje tveganja nesreč, vključno z rešitvami, ki temeljijo na naravi, oziroma ekosistemskimi pristopi, pri čemer je treba čim bolj zmanjšati negativne in spodbujati pozitivne učinke podnebnih ukrepov na biotsko raznovrstnost.

2. Izpolnjevanje potreb ljudi s trajnostno rabo in deljenjem koristi

POSEBNI CILJ 9

Zagotoviti trajnostno upravljanje in rabo prostoživečih vrst ter s tem družbene, gospodarske in okoljske koristi za ljudi, zlasti tiste v ranljivem položaju in tiste, ki so najbolj odvisni od biotske raznovrstnosti, vključno s trajnostnimi dejavnostmi, ki temeljijo na biotski raznovrstnosti, s proizvodi in storitvami, ki povečujejo biotsko raznovrstnost, ter varovanjem in spodbujanjem običajne trajnostne rabe s strani domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti.

POSEBNI CILJ 10

Zagotoviti trajnostno upravljanje kmetijskih, akvakulturnih, ribiških in gozdarskih površin, zlasti s trajnostno rabo biotske raznovrstnosti, tudi z bistveno večjo uporabo biotski raznovrstnosti prijaznih praks, kot so trajnostna intenzifikacija, agroekološki in drugi inovativni pristopi, ki prispevajo k odpornosti ter dolgoročni učinkovitosti in produktivnosti teh proizvodnih sistemov ter prehranski varnosti, ohranjanju in obnavljanju biotske raznovrstnosti ter ohranjanju prispevkov narave za človeštvo, vključno z ekosistemskimi funkcijami in storitvami.

POSEBNI CILJ 11

Z rešitvami, ki temeljijo na naravi, oziroma ekosistemskimi pristopi v korist vseh ljudi in narave obnoviti, ohraniti in povečati prispevke narave človeštvu, vključno z ekosistemskimi funkcijami in storitvami, kot so uravnavanje zraka, vode in podnebja, zdravje tal, oprashevanje in zmanjševanje tveganja bolezni ter zmanjševanje nevarnosti naravnih nesreč.

POSEBNI CILJ 12

Bistveno trajnostno povečati površino, kakovost in povezljivost zelenih in modrih površin v urbanih in gosto naseljenih območjih, dostop do njih in njihove koristi z vključevanjem ohranjanja in trajnostne rabe biotske raznovrstnosti ter zagotavljanja urbanistično načrtovanje, ki bo vključevalo biotsko raznovrstnost, izboljšalo domorodno biotsko raznovrstnost, ekološko povezanost in celovitost ter izboljšalo zdravje in dobro počutje ljudi ter povezanost z naravo in prispevalo k vključujoči in trajnostni urbanizaciji ter zagotavljanju ekosistemskih funkcij in storitev.

POSEBNI CILJ 13

Sprejeti učinkovite pravne, politične in upravne ukrepe ter ukrepe za krepitev zmogljivosti na vseh ravneh, kot je primerno, za zagotovitev poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz rabe genskih virov in informacij o digitalnem zaporedju iz genskih virov ter tradicionalnega znanja, povezanega z genskimi viri, ter olajšanje ustreznega dostopa do genskih virov, do leta 2030 pa omogočiti znatno povečanje deljenih koristi v skladu z veljavnimi mednarodnimi instrumenti za dostop in delitev koristi.

3. Orodja in rešitve za izvajanje in vključevanje

POSEBNI CILJ 14

Zagotoviti popolno vključitev biotske raznovrstnosti in njenih številnih vrednot v politike, predpise, procese načrtovanja in razvoja, strategije za izkoreninjenje revščine, strateške okoljske presoje, presoje vplivov na okolje in po potrebi v nacionalno računovodstvo na vseh ravneh upravljanja in v vseh sektorjih, zlasti tistih, ki pomembno vplivajo na biotsko raznovrstnost, ter postopoma uskladiti vse ustrezne javne in zasebne dejavnosti ter davčne in finančne tokove z nameni in cilji tega okvira.

POSEBNI CILJ 15

Sprejeti pravne, upravne ali politične ukrepe za spodbujanje in omogočanje poslovanja, zlasti za zagotovitev, da velika in nadvladajoča podjetja ter finančne institucije:

- (a) redno spremljajo, ocenjujejo in pregledno razkrivajo svoja tveganja, odvisnosti in vplive na biotsko raznovrstnost, vključno z zahtevami za vsa velika in nadnacionalna podjetja ter finančne institucije v okviru njihovih dejavnosti, dobavnih in vrednostnih verig ter portfeljev;
  - (b) zagotovijo informacije, ki jih potrošniki potrebujejo za spodbujanje trajnostnih vzorcev potrošnje;
  - (c) poročajo o skladnosti s predpisi in ukrepi o dostopu do koristi in njihovem deljenju, kot je primerno;
- za postopno zmanjšanje negativnih vplivov na biotsko raznovrstnost, za povečanje pozitivnih vplivov, zmanjšanje z biotsko raznovrstnostjo povezanih tveganj za podjetja in finančne institucije ter za spodbujanje ukrepov za zagotavljanje trajnostnih vzorcev proizvodnje.

POSEBNI CILJ 16

Zagotoviti spodbujanje ljudi in jim omogočati sprejemanje trajnostnih potrošniških odločitev, tudi z vzpostavitvijo podpornih političnih, zakonodajnih ali regulativnih okvirov, izboljšanjem izobraževanja in dostopa do ustreznih in pravih informacij ter alternativ, ter do leta 2030 na pravičen način zmanjšati svetovni potrošniški odtis, tudi s prepolovitvijo svetovne količine odpadne hrane, bistvenim zmanjšanjem čezmerne potrošnje in bistvenim zmanjšanjem nastajanja odpadkov, da bi lahko vsi ljudje dobro živeli v sožitju z materjo Zemljo.

POSEBNI CILJ 17

Vzpostaviti, krepiti zmogljivosti za izvajanje in izvajati ukrepe za biološko varnost iz 8.(g) člena Konvencije o biološki raznovrstnosti ter ukrepe za ravnanje z biotehnologijo in delitev njenih koristi iz 19. člena konvencije v vseh državah.

POSEBNI CILJ 18

Do leta 2025 sorazmerno, pravično, pošteno, uspešno in enakopravno opredeliti in odpraviti, postopoma opustiti ali preoblikovati spodbude, vključno s subvencijami, ki so škodljive za biotsko raznovrstnost, ter jih do leta 2030 bistveno in postopno zmanjšati za vsaj 500 milijard ameriških dolarjev na leto, začeni z najbolj škodljivimi spodbudami, ter povečati pozitivne spodbude za ohranjanje in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti.

POSEBNI CILJ 19

Bistveno in postopno učinkovito in pravočasno povečati obseg finančnih sredstev iz vseh virov in olajšati dostop do njih, vključno z domačimi, mednarodnimi, javnimi in zasebnimi viri, v skladu z 20. členom konvencije, za izvajanje nacionalnih strategij in akcijskih načrtov za biotsko raznovrstnost do leta 2030 s sprostitvijo vsaj 200 milijard ameriških dolarjev na leto, med drugim s:

(a) povečanjem skupnih mednarodnih finančnih sredstev, povezanih z biotsko raznovrstnostjo, iz razvitih držav, vključno z uradno razvojno pomočjo, in iz držav, ki prostovoljno prevzamejo obveznosti razvitih držav pogodbenic, za države v razvoju, zlasti najmanj razvite države in majhne otoške države v razvoju ter za države v gospodarski tranziciji, na najmanj 20 milijard ameriških dolarjev letno do leta 2025 in na najmanj 30 milijard ameriških dolarjev letno do leta 2030;

(b) bistvenim povečanjem sproščanja domačih virov, ki ga omogočata priprava in izvajanje državnih finančnih načrtov za biotsko raznovrstnost ali podobnih instrumentov glede na državne potrebe, prednostne naloge in okoliščine;

(c) spodbujanjem zasebnega in mešanega financiranja, izvajanjem strategij za pridobivanje novih in dodatnih sredstev ter s spodbujanjem zasebnega sektorja k naložbam v biotsko raznovrstnost, tudi iz skladov z učinkom na dobrobit družbe in iz drugih instrumentov;

(d) spodbujanjem inovativnih shem, kot so plačila za ekosistemske storitve, zelene obveznice, izravnave in krediti za biotsko raznovrstnost ter mehanizmi delitve koristi z okoljskimi in socialnimi zaščitnimi ukrepi;

(e) optimizacijo sočasnih koristi in skupnih učinkov financiranja, usmerjenega v biotsko raznovrstnost in podnebno krizo;

(f) krepitvijo vloge skupnih ukrepov, vključno z ukrepi domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, ukrepov, usmerjenih k materi Zemlji⁷, in netržnih pristopov, vključno z upravljanjem naravnih virov na ravni skupnosti ter sodelovanjem in solidarnostjo civilne družbe, namenjenih ohranjanju biotske raznovrstnosti;

(g) izboljšanjem učinkovitosti, uspešnosti in preglednosti zagotavljanja in uporabe virov.

POSEBNI CILJ 20

Povečati institucionalno in kadrovske krepitve in razvoj, okrepiti dostop do tehnologije in njen prenos ter spodbujati razvoj in dostop do inovacij ter tehničnega in znanstvenega sodelovanja, tudi s sodelovanjem jug-jug, sever-jug in tristranskega sodelovanja, za zadovoljitev potreb po učinkovitem izvajanju, zlasti v državah v razvoju, spodbujati skupni tehnološki razvoj in skupne znanstvenoraziskovalne programe za ohranjanje in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti ter krepitve zmogljivosti za znanstvene raziskave in spremljanje, sorazmerno s stremeljenji splošnih in posebnih ciljev tega okvira.

POSEBNI CILJ 21

Zagotoviti, da so odločevalcem, izvajalcem in javnosti dostopni najboljši razpoložljivi podatki, informacije in znanje za usmerjanje učinkovitega in pravičnega upravljanja ter celostnega in vključujočega upravljanja biotske raznovrstnosti ter krepitve komuniciranja, ozaveščanja, izobraževanja, spremljanja, vodenja raziskav in znanja, v tem okviru pa je treba tudi do tradicionalnega znanja, inovacij, praks in tehnologij avtohtonih ljudstev in lokalnih skupnosti dostopati le z njihovim svobodnim, predhodnim in zavestnim soglasjem⁸ v skladu z nacionalno zakonodajo.

POSEBNI CILJ 22

Zagotoviti zastopanost in sodelovanje pri sprejemanju odločitev, ki je popolno, pravično, vključujoče, učinkovito in vključuje enakost spolov, ter dostop do pravnega varstva in informacij, povezanih z biotsko raznovrstnostjo, za domorodna ljudstva in lokalne skupnosti ob spoštovanju njihovih kultur in pravic do zemlje, ozemlja, virov in tradicionalnega znanja, pa tudi za ženske in dekleta, otroke in mlade ter invalide, ter zagotoviti popolno zaščito zagovornikov človekovih pravic na področju okolja.

POSEBNI CILJ 23

Zagotoviti enakost spolov pri izvajanju okvira na način, ki upošteva vidik spola, pri čemer imajo vse ženske in dekleta enake možnosti in zmogljivosti, da prispevajo k doseganju treh ciljev konvencije, vključno s priznavanjem njihovih enakih pravic in dostopa do zemlje in naravnih virov ter njihovega polnega, pravičnega, smiselnega in zavestnega sodelovanja in vodenja na vseh ravneh ukrepanja, sodelovanja, politike in odločanja v zvezi z biotsko raznovrstnostjo.

I. poglavje Izvedbeni in podporni mehanizem ter pogoji za omogočanje

32. Izvajanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnostio Kunming-Montreal ter uresničevanje njegovih ciljev bo olajšano in okrepljeno s podpornimi mehanizmi in strategijami v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti in njenih protokolov v skladu z njenimi določbami in sklepi, sprejetimi na petnajstem srečanju konference pogodbenic.

---

⁷ Ukrepi za mater Zemljo: v okolje usmerjeni in na pravicah temelječi pristop, ki omogoča izvajanje ukrepov za usklajene in dopolnjujoče odnose med ljudmi in naravo, spodbujanje nadaljevanja vseh bitij in njihovih skupnosti ter zagotavljanje, da okoljske funkcije matere Zemlje ne postanejo tržno blago.

⁸ Svobodno, predhodno in zavestno soglasje se nanaša na tristransko terminologijo »predhodno in zavestno soglasje« ali »svobodno, predhodno in zavestno soglasje« ali »odobritev in sodelovanje«.

33. Za popolno izvajanje okvira bodo potrebna ustrezna, predvidljiva in lahko dostopna finančna sredstva iz vseh virov, utemeljena na potrebah. Poleg tega je potrebno sodelovanje in povezovanje pri krepitvi potrebnih zmogljivosti in prenosu tehnologij, da bi pogodbenice, zlasti pogodbenice iz držav v razvoju, lahko v celoti izvajale okvir.

Poglavje J. Odgovornost in preglednost

34. Za uspešno izvajanje okvira sta potrebni odgovornost in preglednost, ki ju bodo podpirali učinkoviti mehanizmi za načrtovanje, spremljanje, poročanje in pregled, ki tvorijo dogovorjen, usklajen in ciklični sistem.⁹ To vključuje:

(a) Nacionalne strategije in akcijski načrti za biotsko raznovrstnost, spremenjeni ali posodobljeni v skladu s Svetovnim okvirom za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal ter z njegovimi nameni in cilji kot glavnim sredstvom za izvajanje okvira, vključno z nacionalnimi cilji, sporočenimi v standardizirani obliki;

(b) nacionalna poročila, vključno z glavnimi in po potrebi drugimi kazalniki v Svetovnem okviru za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

(c) svetovno analizo informacij v nacionalnih strategijah in akcijskih načrtih za biotsko raznovrstnost, vključno z nacionalnimi cilji za oceno prispevka k Svetovnemu okviru za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal;

(d) svetovni pregled skupnega napredka pri izvajanju Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, vključno z načini izvajanja, na podlagi nacionalnih poročil, po potrebi pa tudi drugih virov;

(e) prostovoljne strokovne preglede;

(f) nadaljnji razvoj in preizkušanje odprtega foruma za prostovoljne ocene držav ter

(g) informacije o zavezah nedržavnih akterjev k Svetovnemu okviru za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal, če je to primerno.

35. Pogodbenice lahko ugotovitve svetovnih pregledov upoštevajo pri prihodnjih spremembah in izvajanju svojih nacionalnih strategij in akcijskih načrtov, vključno z morebitnim zagotavljanjem sredstev za izvajanje pogodbenicam, ki so države v razvoju, da bi izboljšale ukrepe in prizadevanja.

36. Mehanizmi priznavajo posebne izzive, s katerimi se spoprijemajo države v razvoju, in potrebo po mednarodnem sodelovanju za njihovo ustrezno podporo. Pogodbenicam, zlasti tistim, ki so države v razvoju, bodo zagotovljena sredstva za izvajanje, vključno s krepitvijo zmogljivosti in razvojem, ter tehnična in finančna podpora, da se omogoči izvajanje teh mehanizmov za odgovornost in preglednost, vključno z informacijami o preglednosti zagotovljene in prejete podpore ter z zagotovitvijo popolne preglednosti skupne zagotovljene podpore.

37. Mehanizme bomo izvajali spodbujevalno, nevsiljivo in nekaznovalno, pri čemer bomo spoštovali suverenost držav in se izogibali nepotrebnemu obremenjevanju pogodbenic.

38. Konferenca pogodbenic bo po potrebi pripravila dodatna priporočila o mehanizmih preglednosti in odgovornosti, da bi dosegli cilje okvira.

39. Na prihodnjih srečanjih konference pogodbenic bomo proučili in po potrebi zagotovili dodatna priporočila, tudi na podlagi ugotovitev pregledov, da bi dosegli cilje in naloge Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal.

Poglavje K. Komuniciranje, izobraževanje, ozaveščanje in sprejemanje

40. Krepitev komuniciranja, izobraževanja in ozaveščenosti o biotski raznovrstnosti ter sprejemanje Svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost Kunming-Montreal s strani vseh akterjev so bistvenega pomena

---

⁹ Sklep št. 15/6 o mehanizmih načrtovanja, spremljanja, poročanja in pregleda.

za njegovo učinkovito izvajanje in spremembo vedenja, spodbujanje trajnostnega načina življenja in vrednot biotske raznovrstnosti, tudi s:

(a) povečanjem ozaveščenosti, razumevanja in spoštovanja sistemov znanja, različnih vrednot biotske raznovrstnosti in prispevkov narave človeštvu, vključno z ekosistemskimi funkcijami in storitvami ter tradicionalnim znanjem in pogledi na svet domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, pa tudi prispevka biotske raznovrstnosti k trajnostnemu razvoju;

(b) povečanjem ozaveščenosti o pomenu ohranjanja in trajnostne rabe biotske raznovrstnosti ter poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz rabe genskih virov za trajnostni razvoj, vključno z izboljšanjem trajnostnega preživetja in izkoreninjenja revščine ter splošnega prispevka k svetovnim oziroma nacionalnim strategijam trajnostnega razvoja;

(c) ozaveščanjem vseh sektorjev in akterjev o potrebi po nujnem ukrepanju za izvajanje okvira ter z omogočanjem njihovega dejavnega sodelovanja pri izvajanju in spremljanju napredka pri doseganju njegovih ciljev in nalog;

(d) lajšanjem razumevanja okvira, tudi s ciljno usmerjenim komuniciranjem, prilagajanjem uporabljenega jezika, stopnje zapletenosti in tematske vsebine ustreznim skupinam deležnikov ob upoštevanju njihovega družbenoekonomskega in kulturnega okvira, vključno z razvojem gradiva, ki se lahko prevede v domorodne in lokalne jezike;

(e) spodbujanjem ali razvojem platform, partnerstev in akcijskih načrtov, vključno z mediji, civilno družbo in izobraževalnimi ustanovami ter akademskimi krogi, za izmenjavo informacij o uspehih, pridobljenih spoznanjih in izkušnjah ter za omogočanje prilagodljivega učenja in sodelovanja pri delovanju za biotsko raznovrstnost;

(f) vključevanjem preobrazbenega izobraževanja o biotski raznovrstnosti v formalne, neformalne in priložnostne izobraževalne programe, s spodbujanjem učnih načrtov o ohranjanju in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti v izobraževalnih ustanovah ter s spodbujanjem znanja, stališč, vrednot, vedenja in načinov življenja, ki so v skladu z življenjem v sožitju z naravo;

(g) ozaveščanjem o ključni vlogi znanosti, tehnologije in inovacij za krepitev znanstvenih in tehničnih zmogljivosti za spremljanje biotske raznovrstnosti, odpravljanje vrzeli v znanju ter razvoj inovativnih rešitev za izboljšanje ohranjanja in trajnostne rabe biotske raznovrstnosti.
